

СТАНОВИЩЕ

**от Надя Димитрова Миронова – професор, катедра «Управление», УНСС,
доктор « Социално управление»**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор ” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.7. Администрация и управление

Основание изготвяне на становището: член на научно жури по процедура за придобиване на ОНС „доктор“, съгласно Заповед №139/21.06.2022г. на Ректора на ВУЗФ

Автор на дисертационния труд: Георги Янчев Момчилов.

**Тема на дисертационния труд: ФИНАНСОВИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ
НА ОТЧЕТНОСТТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ**

Научен ръководител: проф.д-р Юлия Добрева

1. Общо описание на представените материали

Рецензираните материали са ми предоставени съгласно Заповед №139/21.06.2022г. на Ректора на ВУЗФ, с която е определен състав на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема: „Финансови и управленски аспекти на отчетността за устойчиво развитие“, разработен от Георги Янчев Момчилов – докторант (на самостоятелна подготовка) към катедра „Финанси и застраховане“, а именно: Автореферат (на дисертационния труд); Дисертационен труд (горесцитран); Автобиография на кандидата; както и други необходими документи.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Докторант Момчилов има магистърска степен по финанси от УНСС (1996г.). след завършването си е специализирал (в професионалната си област) и се е обучавал в **University of Buckingham (2001г.)**, **Harvard University (2017г.)**, **Oxford University (2017г.)**. Заемал е управленски позиции в престижни финансови институции у нас и в чужбина.

Изпълнил е в срок ангажиментите си по индивидуалния план на свободна форма на обучение в ОНС „доктор“ – в докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ във ВУЗФ с научен ръководител проф.д-р Юлия Добрева. Отчислен с право на защита в съответствие с процедурите по ЗРАСРБ.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационния труд е в обем от 202 нестандартни машинописни страници, като 156 от тях – основен текст. Структуриран е в три глави, съдържа Увод и Заключение, както и представяне на ползваната литература – в обособена част „Библиография“ (съдържаща близо 200 източника), както и три Приложения. Цитирането е по правилата и е направено в съответствие с добрите академични практики.

В увода са представени коректно и прецизно целта, задачите, обект и предмет на изследването и методологията на изследването. Аргументирана е значимостта и актуалността на изследването. Поставен е акцент върху документалното проучване, което „обхваща голяма съвкупност от научни материали, фокусирани върху причините, ползите и проблемите, свързани с отчитането на устойчивото развитие.“¹

В Глава Първа „ТЕОРЕТИЧНА БАЗА, ПРИНЦИПИ И ПРИЧИНИ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКЛАДИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ“ е направен литературен обзор и анализ на литературните източници. Представени са определения и са дефинирани областите на устойчивото развитие: устойчиво развитие на обществото; климатичните промени като предизвикателство пред икономиката; устойчиво развитие на фирмите; отчетност на устойчивото развитие на фирмите; теории за доброволното оповестяване на информация и др. В резултат от анализа е направен своеобразен теоретичен модел на причините, поради които фирмите изготвят доклади за устойчиво развитие, на процеса на изготвянето им, както и ролята на мениджмънта в този процес.

Като изводи от първа глава са направени констатации, че „все по-нарастващ процент от фирмите отчитат своето устойчиво развитие, като причините за това могат да бъдат икономически, свързани с ценностната система на собственика/висшия мениджмънт, нормативни или комбинация между трите. По-важните икономически причини са: изисквания или предпочитания на клиенти; цена на капитала; имидж и търговска марка; подобряване на ефективността; насърчаване на иновативността и др.“ На основата на тези констатации е извършено следващото емпирично проучване.

Глава Втора „СТАНДАРТИ ЗА ИЗГОТВЯНЕ И ОДИТ НА ДОКЛАД ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕТО НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ“, е посветена на формата и преди всичко съдържанието на доклада за устойчиво развитие. Разгледани са основни стандарти, използвани при изготвяне на доклад за устойчиво развитие, а именно: Глобална инициатива за отчетност, Глобален договор на ООН, Стандартите на фон-

¹ Автореферат, стр.5

дация за отчитане на стойността, ИСО 26 000 и Проект за оповестяване на въглерода. Към тях са анализирани и два одитни стандарта за доклади за устойчиво развитие: AA1000 AS и ISAE 3000. Изложението има три акцента: (1) Съдържание на доклада за устойчиво развитие и стандарти за изготвянето му, което представя по-широко възприетите стандарти за изготвяне на доклада по УР; (2) Индикатори за измерване на устойчивото развитие; (3) Стандарти за външен одит. Главата завършва с обобщение, че независимо от съществуващите проблеми, все още голям брой компании изготвят своя доклад за устойчиво развитие, без да използват определен стандарт, като сами избират съдържанието и формата на доклада. По този начин тези компании сами дефинират устойчивото развитие и определят неговите важни аспекти за себе си .

Глава Трета „ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ ОТЧИТАНЕТО НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ И ПРИДОБИВАНЕТО НА КОНКУРЕНТНИ ПРЕДИМСТВА ЗА БИЗНЕСА“ съдържа резултати от емпирично проучване, на основата на което са тествани основните твърдения в дисертационното изследване и е изследвана дефинираната хипотеза. Главата е структурирана е в три части: оценка на мениджмънта за отчетността за устойчиво развитие; финансови ефекти, наблюдавани при въвеждането на отчетност за устойчивото развитие на фирмата и изводи. Изложението следва логически поставените изследователски задачи, теза и хипотези.

Приложенията към дисертацията съдържат данни, върху които са направени коректни изводи.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Чрез извършените теоретично, документално и емпирично проучвания са идентифицирани причините, поради които българските компании започват да отчитат устойчивото си развитие: „изисквания или предпочитания на клиенти; публичен натиск върху фирмата от страна на заинтересовани страни; нормативни регулации; понижаване на цената на капитала; имидж и търговска марка; сравнение с конкурентите и секторни стандарти; измерване на резултатите по отношение на поставените цели, свързани с устойчивото развитие; подобряване на ефективността; увеличаване на печалбата; насърчаване на иновативността; ценностна система на мениджър/собственик; увеличаване стойността на фирмата; мотивация на сегашни и привличане на бъдещи служители и управление на риска и др.“.

Авторът претендира приноси, представени списъчно на стр.157 от дисертационния труд, които приемам с несъществени изменения.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените за рецензиране публикации са три статии публикувани в български списания в периода 2021-2022г.; и една студия (публикувана 2020г.). Публикациите отразяват важни аспекти на дисертационното изследване. Може да се направи извод, че изследването е валидирано в научната общност чрез достатъчен брой научни публикации.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Считам, че докторант Георги Момчилов покрива минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата отговарят на академични изисквания и отразява коректно основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

Препоръчвам на докторанта да открие при публичната защита установената взаимовръзка между отчитането на устойчиво развитие на фирмите в България и придобиването на конкурентни предимства от тях, което е поставил като основна цел, за подчертае методологичния принос на дисертацията, който се леко губи в нормативните и теоретични анализи.

Също така препоръчвам засилена публикационна активност по темата, която се радва на сериозен научен интерес благодарение на актуалността и практическата си значимост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват авторски принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Кандидатът Георги Янчев Момчилов **притежава** задълбочени теоретични знания и изследователски и практически умения в областта на икономиката и финансите, като **демонстрира** умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Давам *положителна оценка* за дисертационен труд **ФИНАНСОВИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ОТЧЕТНОСТТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ** „*предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“*“ на Георги Янчев Момчилов в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика.

28/07/ 2022 г.

Рецензент:

Проф. д-р Н. Миронова